

Esther van Fenema

Durven we niks meer te zeggen zonder vijf gerandomiseerde trials als bewijs?

MATS VAN SOOLINGEN

Een beetje verlichten

Als je googelt op ‘arts in oorlogstijd’ dan kom je verhalen tegen die sterk tot de verbeelding spreken. Neem de artsen Eeftinck Schattenkerk, Brutel de la Rivière en Roorda, die op 24 augustus 1941 de illegale artsenorganisatie het Medisch Contact oprichtten in het stationskoffiehuis van Zutphen, uit protest tegen het instellen van de Artsenkamer door de bezetter.

Deze voorloper van het gelijknamige tijdschrift bleek in staat om een overtuigende meerderheid van de artsen te bewegen om een protestbrief te ondertekenen die aan Seyss Inquart werd aangeboden. In de brief werd fel van leer getrokken tegen het laten prevaleren van de zorg voor ras en volk boven ‘het eerste en heiligste voorschrift voor den geneesheer: de eerbiediging van het leven en lichamenlijk welzijn van den zich aan zijn zorgen toevertrouwende patiënt’. Daarnaast deden ruim 6200 artsen mee aan een ‘Medisch-Contact-staking’ waarbij ze op 24 maart 1943 de Artsenkamer lieten weten dat zij afstand deden van de uitoefening van hun beroep en om de daad bij het woord te voegen de aanduiding ‘arts’ van hun gevel verwijderden.

De coronacrisis zou je ook als een nieuw soort oorlogstijd kunnen beschouwen. Ons normale leven is sinds begin 2020 onomkeerbaar veranderd sinds er sprake is van een virus dat ons bedreigt en wereldwijd in z’n greep houdt. Bijna iedereen heeft te maken met onzekerheid, verlies van controle, gezondheid en werk, en sowieso met een verstoord toekomstperspectief. Hoe doen wij het als artsen in deze nieuwe ‘oorlogstijd’? Voormalige hoogleraar ethiek en recht in de gezondheidszorg Dick

Engberts omschreef onze taak als arts altijd als ‘niet meer en niet minder dan het menselijk lijden voorkomen, bestrijden en als dat niet lukt, misschien een beetje verlichten’. Voorkomen en bestrijden is nog altijd lastig als het gaat om covid-19, maar doen we voldoende om ‘te verlichten’?

Virologen en ic-artsen waarschuwden ons voor de risico’s van dit nieuwe virus, waarbij Jaap Goudsmit bij Zomergasten zelfs verkondigde dat het minstens twintig jaar kost om zo’n virus goed te leren kennen. Psychiaters en andere zielenknijpers zoals ik, riepen bezorgd dat we ‘de impact’ en ‘de mentale gevolgen’ niet moeten onderschatten.

Dat is allemaal juist en terecht, maar is dat echt wat de burger van ons nodig heeft?

Een van de weinigen die echt hun nek durfden uit te steken was internist Evelien Peeters, die in haar brandbrief collega’s oproept tot een open debat over corona en ervoor pleit om de proportionaliteit en subsidiariteit van de maatregelen beter mee te wegen in de politieke besluitvorming. Haar brief riep zoveel weerstand op dat ik me afvroeg of we inmiddels zodanig defensief en gefragmenteerd zijn geraakt dat we niks meer durven zeggen zonder ten minste vijf gerandomiseerde trials als bewijsvoering? Wat mij betreft reageren we te veel op ‘precoronawijze’ en moeten we, net als destijds de collega’s in het stationskoffiehuis van Zutphen, onze verantwoordelijkheid opnieuw definiëren.

Hoe? Door schouder aan schouder te staan en het leed te verlichten voor zovél mogelijk burgers. Daar hebben we niet zozeer feiten maar moed voor nodig. ■